

Od Redakcji

Filozofia stanowi wyjątkowe dziedzictwo kultury zachodniej. Nie tylko bowiem otwiera się na poznanie mądrościowe, co było intencją pierwszych filozofów greckich, ale również pozwala na to, aby z dystansem ujmować samą siebie, a także by szukać głębszych podstaw każdej kultury i każdej cywilizacji. Wydawać by się mogło, że to ostatnie zadanie najlepiej spełnia historia i socjologia, nie mówiąc już o etnografii czy etnologii, bo przecież to są właśnie dziedziny nauki, w ramach których badanie kultur i cywilizacji jest głównym zadaniem. A jednak podejście czysto historyczne czy socjologiczne nie jest wystarczające, chodzi bowiem nie tylko o to, żeby zbierać fakty i nawet je zinterpretować w sposób metodologicznie poprawny, ale o to by rozumieć u samych podstaw i w kontekście tego, co jest podstawowe. W przypadku nauk humanistycznych w grę wchodzi trzy podstawy: prawda, rzeczywistość i człowiek. To są odniesienia, które odsłania filozofia, gdy afirmuje rzeczywistość z tytułu istnienia, a człowieka z tytułu bycia osobą. Takie podejście jest charakterystyczne tylko dla filozofii klasycznej, która przyczyniła się do powstania unikalnej cywilizacji łacińskiej. Tu bowiem odnajdujemy dwa filary, na których jest budowana: realizm i personalizm.

Kolejny numer „Człowieka w Kulturze” poświęcony jest cywilizacjom w ich relacji do filozofii, szczególnie filozofii klasycznej. Ma to olbrzymie znaczenie zwłaszcza obecnie, gdy z jednej strony dokonuje się proces mieszania cywilizacji w skali globalnej, a z drugiej kultura zachodnia ulega postępującej erozji w swoim europejskim macierzyku. W takiej sytuacji jawi się nagląca potrzeba ocalenia podstaw

tej cywilizacji, która ukształtowana została dzięki geniuszowi starożytnych Greków i odpowiedzialności Rzymian, by znaleźć swój wymiar transcendentny dzięki chrześcijaństwu. Właśnie te aspekty różnych relacji, jakie zachodzą pomiędzy filozofią i cywilizacjami, były przedmiotem rozważań dwóch wielkich filozofów, Étienne Gilsona i Mieczysława A. Krąpca OP, którzy w XX w. potrafili odzyskać filozofię klasyczną dla cywilizacji łacińskiej i dla kultury ogólnoludzkiej. Zdawali bowiem sobie sprawę, że filozofia klasyczna to coś więcej niż tylko kolejny system filozoficzny, i że obecność tej filozofii w kulturze to coś więcej niż kolejny światopogląd. Albowiem filozofia klasyczna pozwala na zakorzenienie myśli w świecie realnym, czyli w prawdzie, a obraz człowieka ratuje przed redukcją do socjologizmu, biologizmu czy materializmu.

Obok artykułów związanych z głównym tematem są też bogate i zróżnicowane *Varia*, które odsłaniają ciekawe aspekty problematyki z pogranicza kultury i filozofii, mając na uwadze metodologię uprawiania refleksji filozoficznej w duchu dziedzictwa klasycznego. Posiada to szczególne znaczenie w epoce coraz bardziej dominowanej przez dyskurs postmodernistyczny, programowo pozbawiany dorzecznej racjonalności. W takiej sytuacji tym bardziej potrzebna jest ochrona i pielęgnowanie wysokiej kultury poznania, u którego podstaw leżeć musi nie projekcja, nie narracja, ale prawda.

Prof. dr hab. Piotr Jaroszyński
Kierownik Katedry Filozofii Kultury i Sztuki KUL